

Sygn. akt V AGa 408/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 września 2021r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Irena Piotrowska
Protokolant:	Anna Fic-Bojdoł

po rozpoznaniu w dniu 24 września 2021r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy ze skargi I. G. i W. G.

przy udziale (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki komandytowej w S.

o uchylenie wyroku sądu polubownego

1. oddała skargę;
2. zasądza od I. G. i W.G. na rzecz (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki komandytowej w S. kwotę 2.400 (dwa tysiące czterysta) złotych tytułem kosztów postępowania.

	SSA Irena Piotrowska	
--	----------------------	--

Sygn. akt V AGa 408/20

UZASADNIENIE

Skarżący I. G. i W. G. domagali się uchylenia wyroku sądu arbitrażowego (...) z dnia 6 października 2020r., nr (...).

Wyrokowi temu zarzucili naruszenie:

1. art. 1206 § 1 pkt 1 k.p.c. poprzez stwierdzenie właściwości sądu polubownego mimo złożenia przez skarżących oświadczenia woli o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli obejmującego „Umowę ugody z dnia 17 lipca 2020r. oraz zawartego w niej zapisu na sąd polubowny;

2. art. 1206 § 1 pkt 4 k.p.c. poprzez niezachowanie podstawowych zasad postępowania przed sądem polubownym wynikających z kodeksu postępowania cywilnego w związku z § 22 Regulaminu „(...)” przez pozbawienie strony możliwości skorzystania z przepisów Tytułu V Działu II k.p.c.:

- nierozpoznanie istoty sprawy i niezastosowanie art.227 k.p.c. w zw. z art.232 k.p.c. w zw.

z § 22 Regulaminu poprzez pominięcie dowodów zawnioskowanych przez skarżących,

- art.233§1 k.p.c. w zw. z §22 Regulaminu poprzez uznanie za zbędne dla rozpoznania sprawy badanie rzeczywistych kosztów doprowadzenia ksiąg rachunkowych powódki do stanu zgodnego z prawem,

3. art. 1206 § 2 k.p.c. to jest podstawowych zasad porządku prawnego w Rzeczypospolitej Polskiej a to: art. 45 Konstytucji RP i art. 6 Europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz. U.z 1993r., Nr 61, poz.284).

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wnieśli o uchylenia zaskarżonego wyroku i zasądzenie kosztów postępowania.

W odpowiedzi na skargę uczestnik postępowania – (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w S. wniosła o oddalenie skargi i zasądzenie kosztów postępowania.

W toku postępowania Sąd Apelacyjny dopuścił dowód z wyroku sądu arbitrażowego (...)z dnia 6 października 2020r., nr (...) wraz z uzasadnieniem.

Przełknięto akta postępowania arbitrażowego.

Sąd Apelacyjny ustalił , co następuje :

Wyrokiem z dnia 06-10-2020 (...)SĄD POLUBOWNY (...), po rozpoznaniu sprawy z powództwa (...)SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ SPÓŁKA KOMANDYTOWA w S. przeciwko W. G. i I. G. prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą : (...) SPÓŁKA CYWILNA I. G., W.G. zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 50.000,00 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 50.000,00 zł od dnia 21-09-2020 do dnia zapłaty oraz zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda tytułem zwrotu kosztów postępowania kwotę 8.408,00 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w zapłacie od dnia 06-10-2020 do dnia zapłaty.

Z uzasadnienia tego wyroku wynika, że Sąd Polubowny ustalił następujący stan faktyczny:

Od 2010 roku strona pozwana świadczyła na rzecz powódki usługi księgowe. Przy ich świadczeniu doszło do istotnych nieprawidłowości w zakresie księgowania między innymi: środków trwałych, rozliczeń kasowych, list płac, rozliczeń międzyokresowych, przychodów i kosztów finansowych, przychodów i kosztów operacyjnych. Nieprawidłowości sięgały co najmniej 4 lat wstecz. Owe nieprawidłowości stały się źródłem konfliktu, który strony próbowały zażegnać w ugodzie z dnia 17 lipca 2020 roku. Na mocy jej postanowień, strony rozwiązały umowę o świadczenie usług księgowych. Pozwani zobowiązali się też do zwrotu wszelkiej posiadanej dokumentacji finansowo - księgowej należącej do powódki w terminie 3 dni.

W §2 ust 3 Ugody, pozwani zobowiązali się też do pokrycia kosztów związanych z koniecznością doprowadzenia ksiąg rachunkowych powódki do stanu zgodnego z wymogami ustawy o rachunkowości, jak również kosztów nałożonych ewentualnie na powódkę kar administracyjnych, grzywien oraz odsetek od zaległych podatków związanych z nieprawidłowościami.

Wskazano, że § 2 ust. 3 Ugody nie precyzował, jakiej wysokości mają to być koszty, z kolejnego ustępu tego paragrafu ugody wynikało, że koszty te miały być dopiero oszacowane przez powódkę. Powódka w stanowisku procesowym z dnia 1 października 2020 roku przedstawiła szereg faktur VAT, wystawionych przez biuro księgowe doradcy podatkowego M. M., dokumentujących usługi związane z doprowadzaniem ksiąg rachunkowych powódki do stanu zgodnego z przepisami. Podniesiono, że głębsza analiza przedmiotowych faktur nie była w ocenie Sądu Polubownego istotna dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, gdyż i w tym zakresie strony doszły

ostatecznie do konsensusu. Podano, że w dołączonej do pozwu Informacji powódki oraz Oświadczeniu pozwanych z daty 24 sierpnia 2020 roku strony ustaliły, że łączna kwota szkody powódki, do pokrycia której pozwani zobowiązali się w ugodzie, zamyka się sumą 760.000,00 złotych. Pozwani zobowiązali się do zapłaty na jej poczet kwoty 250.000,00 złotych - w terminie do dnia 26 sierpnia 2020 roku.

Podniesiono, że w dniu 26 sierpnia 2020 roku pozwani uiścili na rachunek bankowy powódki kwotę 200.000 złotych, prosząc o dodatkowy czas na uregulowanie pozostałych do zapłaty 50.000,00 złotych z uwagi na konieczność zdobycia tych środków, nie później jednak niż do dnia 4 września 2020 roku. Powódka wyraziła na to zgodę. Brakująca kwota nie została przez pozwanych zapłacona w tym terminie. Tego bowiem dnia pozwani złożyli powódce oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych ugody jako zawartej pod wpływem bezprawnej groźby. Pozwani podnieśli, że przed jej zawarciem nowy księgowy powódki, M. M., formułował pod ich adresem stwierdzenia, że: „puści ich w skarpetkach”, jeden telefon do prokuratury i was nie ma”, oraz że: „nie ma żadnych atutów negocjacyjnych”. W ocenie pozwanych, M. M. wprost groził im wszczęciem postępowań karnych wymuszając w ten sposób zawarcie umowy ugody.

Sąd polubowny ustalił, iż w dołączonym do odpowiedzi na pozew nagraniu rozmowy z dnia 21 sierpnia 2020 roku, M. M. oświadczył między innymi, że „nie ma się co wygłupiać, że do poniedziałku coś puścimy - wszystkie te rzeczy będą w poniedziałek podejmowane”. Dalej, dał do zrozumienia, że „nie chciałbym puszczać tego do prokuratury” i jeszcze kilka razy, bardziej lub mniej jednoznacznie, sugerował, że poinformuje organy ścigania o podejrzeniu popełnienia przez pozwanych przestępstwa przy prowadzeniu przez nich ksiąg rachunkowych. Nie zdradził przy tym jednak bliższych szczegółów co do tego, jakie to miałyby być przestępstwa, ani z których konkretnie zachowań pozwanych miałyby one wynikać. Zaznaczono, że poza opisanymi powyżej stwierdzeniami M. M., wobec pozwanych nie artykułowano innych gróźb, mogących wpływać na prawidłowe podejmowanie przez nich aktów woli przy zawieraniu ugody z dnia 17 lipca 2020 roku.

Uznano, że powództwo w sprawie zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Stwierdzono, że niewątpliwie strony niniejszego postępowania zawarły ugodę z 17 lipca 2020 roku w sposób ważny i skuteczny.

Oświadczenie pozwanych o uchyleniu się od skutków prawnych tej ugody, które złożyli w piśmie z dnia 4 września 2020 r. poddano analizie w kontekście wad oświadczenia woli określonych art.87 k.c. Przyjęto, że bliżej niesprecyzowane zapowiedzi oddania sprawy do prokuratury nie wprowadziły pozwanych w stan istotnego zagrożenia, czy to osobistego czy majątkowego, mogącego wpływać na podejmowane przez nich czynności w obrocie prawnym. Podkreślono, że ugoda, w której pozwani uznali co do zasady swoją odpowiedzialność odnośnie do poniesienia kosztów przywrócenia dokumentacji księgowej do stanu zgodnego z prawem, została zawarta w dniu 17 lipca 2020 roku. Rozmowa zaś, podczas której M. M. formułował pod ich adresem stwierdzenia nie licujące z godnością wykonywanego przez siebie zawodu, odbyła się ponad miesiąc później - 21 sierpnia 2020 roku. Podano, że jeżeli w przekonaniu pozwanych księgi rachunkowe powódki były prowadzone poprawnie, to pozwani nie musieli się obiektywnie niczego obawiać.

Sąd polubowny uznał, że zagrożenie pozwanym przez M. M. wszczęciem postępowania karnego podczas rozmowy w dniu 21 sierpnia 2020 roku nie stanowiło groźby bezprawnej, mogącej stanowić podstawę do uchylenia się pozwanych od skutków prawnych ugody z dnia 17 lipca 2020 roku na podstawie art 87 k.c.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego nie jest zasadna.

Podkreślenia wymaga, że skarga o uchylenie wyroku arbitrażowego ma szczególny charakter – łączy w sobie cechy nadzwyczajnego środka odwoławczego (skargi o wznowienie postępowania) z powództwem zmierzającym do ukształtowania zmiany stanu prawnego wywołanego wyrokiem arbitrażowym. Skarga o uchylenie bowiem ma zmienić sytuację uregulowaną orzeczeniem sądu polubownego i zmierza do uchylenia ostatecznego (prawomocnego) wyroku tego sądu. Skarga jest jednocześnie nadzwyczajnym środkiem nadzoru judykacyjnego sądu państwowego nad

działalnością sądu polubownego. Należy zaznaczyć, że rozpoznając skargę o uchylenie wyroku arbitrażowego, sąd państwowy

w zasadzie nie bada rozstrzygnięcia sądu arbitrażowego co do meritum, a w szczególności nie kontroluje, czy wyrok ten znajduje podstawę w faktach przytoczonych w uzasadnieniu oraz czy fakty te zostały prawidłowo ustalone.

Podstawy skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego zostały enumeratywnie wyliczone

w art. 1206 k.p.c. i strona jest obowiązana powołać je w skardze. Przyczyny uchylenia są natury formalnej, bowiem niedopuszczalne jest badanie tego, czy sąd polubowny należycie rozstrzygnął sprawę pod względem faktycznym i prawnym. Naruszenie prawa materialnego może być podstawą do uchylenia wyroku sądu polubownego jedynie wtedy, gdy wyrok ten swą treścią uchybia podstawowym zasadom porządku prawnego (art. 1206 § 2 pkt 2). Należy pamiętać, że sąd polubowny nie jest związany nie tylko przepisami postępowania cywilnego (art. 1184 § 2 k.p.c.), ale także przepisami prawa cywilnego materialnego. Sądu polubownego nie wiążą normy prawa prywatnego międzynarodowego i, tym samym, zawarte w nich ograniczenia umownego wyboru prawa; może on zatem stosować dowolne prawo oraz zasady słuszności. (por. T.Erciński Komentarz do art.1206 k.p.c. LEX).

Stanowisko takie prezentowane jest także w judykaturze.

W wyroku z dnia 11 maja 2007 r., I CSK 82/07 (OSNC 2008, nr 6, poz. 64), Sąd Najwyższy wyraźnie stwierdził, że uchylenie wyroku sądu polubownego może nastąpić wyłącznie

z przyczyn wymienionych w art. 1206 k.p.c. i że sąd państwowy nie może w ramach postępowania o uchylenie rozpoznawać merytorycznie sporu między stronami postępowania arbitrażowego.

Z tych przyczyn nie mogły odnieść skutku podniesione w skardze zarzuty naruszenia art.1206§1 pkt 1 i 4 k.p.c. Właściwości sądu polubownego wynikała z zapisu na sąd polubowny zawartego w Umowie ugody z dnia 17 lipca 2020r. Oświadczenie woli

o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli obejmującego „Umowę ugody

z dnia 17 lipca 2020r. oraz zawartego w niej zapisu na sąd polubowny zasadnie uznane zostało za nieskuteczne wobec braku przesłanek określonych w art.87 k.c. Sąd polubowny przeprowadził szerokie postępowanie dowodowe i dał wiarę przedstawionym przez strony dokumentom. W postępowaniu tym aktywnie uczestniczyły strony. Za wiarygodne uznano nagranie z rozmowy, jaką pozwani przeprowadzili z M. M. w dniu 21 sierpnia 2020 roku. Dowód z opinii biegłego, o który wnosili pozwani - na okoliczność weryfikacji zarzutu nierzetelnego prowadzenia dokumentacji księgowej oraz celem ustalenia, czy istnieje konieczność odtwarzania tej dokumentacji za okres 6 lat wstecz, a jeżeli tak, to w jakim zakresie - sąd polubowny uznał za niecelowy podnosząc, że sami pozwani przyznali, że dokumentacja księgowa powódki prowadzona była nierzetelnie oraz zobowiązali się do zwrotu kosztów doprowadzenia jej do stanu zgodnego z prawem .

Oznacza to, że wbrew zarzutom skarżących sąd polubowny rozpoznał istotę sprawy oraz przeprowadził postępowanie dowodowe.

Podniesiona w skardze podstawa uchylenia wymieniona w art. 1206 § 2 pkt 2 wskazująca na to, że wyrok sądu polubownego jest sprzeczny z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej (klauzula porządku publicznego) – nie jest uzasadniona.

W skardze podniesiono zarzut naruszenia art.1206§2 k.p.c. to jest podstawowych zasad porządku prawnego w Rzeczypospolitej Polskiej a to: art.45 Konstytucji RP i art.

6 Europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz. U.

z 1993r., Nr 61, poz.284). Skarżący nie wskazali na czym miałyby polegać naruszenie klauzuli porządku publicznego.

Dokonując merytorycznej kontroli przedmiotowego wyroku sądu polubownego w zakresie ograniczonym do zbadania czy doszło do naruszenia zasad porządku prawnego

Sąd Apelacyjny stwierdza, że skutki wyroku sądu polubownego nie prowadzą do naruszenia jakichkolwiek zasad porządku publicznego.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego ocena, czy orzeczenie nie uchybia podstawowym zasadom porządku prawnego, powinna być formułowana w sposób zwięzający; do konkluzji pozytywnej można dojść tylko wtedy, gdy skutki orzeczenia sądu polubownego prowadziłyby do istotnego naruszenia tych zasad. (por. wyrok SN z dnia 3 września 2009 r.,

I CSK 53/09, OSNC-ZD 2010, nr A, poz. 25 oraz wyrok SN z dnia 9 września 2010 r., I CSK 535/09, Glosa 2011, nr 2, poz. 61 z glosą M. Neumanna). W postanowieniu z dnia 9 lipca 2008 r., V CZ 42/08 (LEX nr 465913), Sąd Najwyższy stwierdził, że o zgodności czy niezgodności wyroku sądu polubownego z podstawowymi zasadami porządku prawnego rozstrzyga treść tego wyroku, nie można natomiast dokonywać takiej oceny na podstawie faktów i dowodów nieznanymi sądowi polubownemu. Dodatkowo Sąd Najwyższy podkreślił, że „istnieje bardzo duża autonomia postępowania polubownego, całkowicie zgodna

z zamierzeniami ustawodawcy, wybitnie ograniczająca możliwości kontrolne sądu powszechnego. Podstawowym celem tej regulacji prawnej jest szybkość postępowania

w załatwieniu sporów cywilnoprawnych, a nie tworzenie dodatkowej fazy postępowania przedsądowego. Strony decydujące się na poddanie sporu sądowi polubownemu muszą się więc liczyć z tymi uwarunkowaniami polegającymi także na nikłej kontroli zewnętrznej jego wyroków”.

Procesowy porządek publiczny może być podstawą oceny wyroku sądu polubownego

w dwóch aspektach. Po pierwsze, ocenie podlega zgodność procedury, która doprowadziła do wydania wyroku sądu polubownego, z podstawowymi procesowymi zasadami porządku prawnego, a po drugie, skutki wyroku arbitrażowego z punktu widzenia ich zgodności

z procesowym porządkiem publicznym, tj. czy dają się one pogodzić z systemem prawa procesowego, np. czy nie naruszają powagi rzeczy osądzonej, praw osób trzecich (por. wyrok SN z dnia 9 marca 2012 r., I CSK 312/11 (LEX nr 1163190).

W orzecznictwie do podstawowych zasad porządku prawnego zaliczono m.in. zasadę odpowiedzialności cywilnej za wyrządzoną szkodę (wyrok SN z dnia 15 marca 2012 r.,

I CSK 286/11, LEX nr 1163156), zasadę restytucyjnego charakteru odpowiedzialności odszkodowawczej (np. wyrok SN z dnia 13 lutego 2014 r., V CSK 45/13 z glosą A. Orzeł, OSP 2015, z. 6, s. 858), zasadę pacta sunt servanda (np. wyrok SN z dnia 11 sierpnia 2005 r., V CSK 86/05, LEX nr 371463), zasadę wolności gospodarczej i swobodę umów, zasadę sprawiedliwości kontraktowej (np. wyrok SN z dnia 13 lutego 2014 r., V CSK 45/13, LEX nr 1472172), zasadę ochrony praw majątkowych (wyrok SN z dnia 11 marca 2011 r., II CSK 385/10, OSNC 2011, nr 12, poz. 135), zasadę autonomii woli stron i równości podmiotów (np. wyrok SN z dnia 9 marca 2012 r., I CSK 312/11, LEX nr 1163190).

Opisany wyżej przebieg postępowania przed sądem polubownym oraz zakres i treść rozstrzygnięcia tego sądu prowadzą do wniosku, że w rozpoznawanej sprawie żadna

z zasad porządku publicznego nie została naruszona.

W tym stanie rzeczy skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego musiała zostać oddalona.

Mając powyższe na uwadze na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 1207 § 2 k.p.c. orzeczono, jak na wstępie.

O kosztach postępowania orzeczono zgodnie z brzmieniem art. 98 k.p.c.- stosownie do zasady finansowej odpowiedzialności stron za wynik procesu.

Wysokość stawki wynagrodzenia dla pełnomocnika uczestnika postępowania określono na podstawie w § 8 ust. 1 pkt.4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia

22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 roku poz.1800 ze zm.).

SSA Irena Piotrowska